

1.

II. РАЗВИТАК ЈУГОСЛОВЕНСКЕ УСТАВНОСТИ У ЗАЈЕДНИЧКОЈ ЈУГОСЛОВЕНСКОЈ ДРЖАВИ –

УСТАВИ ИЗМЕЂУ ДВА СВЕТСКА РАТА

Привремена организација власти државе СХС и припреме за конституисање Уставотворне скупштине и доношење првог устава

Након прводецембарске прокламације о уједињењу, започела је свој живот прва југословенска држава троименог народа или држава једног народа од три племена (Срба, Хрвата и Словенаца) која је била унитарно уређена, али није имала и добила коначну државну (уставну) организацију. Земља је живела у режиму привремене државне власти (до конституисања Уставотворне скупштине) и превођења привременог у коначно државно уређење доношењем устава као највишег правног акта. До избора за Уставотворну скупштину и доношење првог устава заједничке државе, највиши органи власти у Краљевини СХС су били краљ, влада и Привремено народно представништво, с тим да је оболелог краља Петра I Карађорђевића замењивао и краљевску власт вршио регент Александар Карађорђевић. Ово Привремено народно представништво, образовано споразумом између Народног већа и представника Краљевине Србије, састало се 1. марта 1919. у Београду и имало је да остане на окупу све до сазивања Уставотворне скупштине, с тим да је Министарски савет (влада) одредио кључ по коме покрајине има да дају посланике у овом телу. Привремено народно представништво је бројало 296 чланова и према договореним критеријумима, на Словенију је долазило 32, на Хрватску с Ријеком и Међумурјем 62, на Истру 4, на Војводину 24, на Далмацију 12, на Босну и Херцеговину 42, на Србију 84, на Црну Гору 12 и на Македонију 24 посланика. Сазивању и раду Привременог народног представништва су претходили договори и консултације српске, хрватске и словеначке странке око избора прве владе, односно одређивања личности мандатара коме ће се поверити мандат за састав те владе. Одмах иза проглашења уједињења, у Београду је остала једна делегација Народног већа са задатком да са представницима политичких странака Србије постигне договор око образовања и састава прве заједничке владе новоформиране државе. После дужих преговора, постигнут је средином децембра договор између представника српских странака и оних из југословенских крајева бивше Аустро-Угарске да се мандат за састав владе повери легендарном Николи Пашићу. Зазирући од Пашићеве